

Presented by:

Social Cinema &

of Experimental Arts

The Nomadic Academy

at

Forces of

Light

Festival

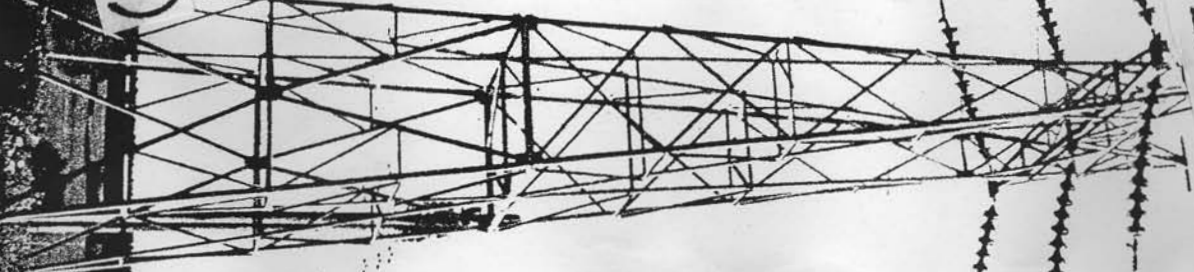
in MAA-Tila Gallery; Albertinkatu 19, Helsinki

"Electrification
of
the
whole
country
plus
Soviet power
is
Communism"

V. I. Lenin

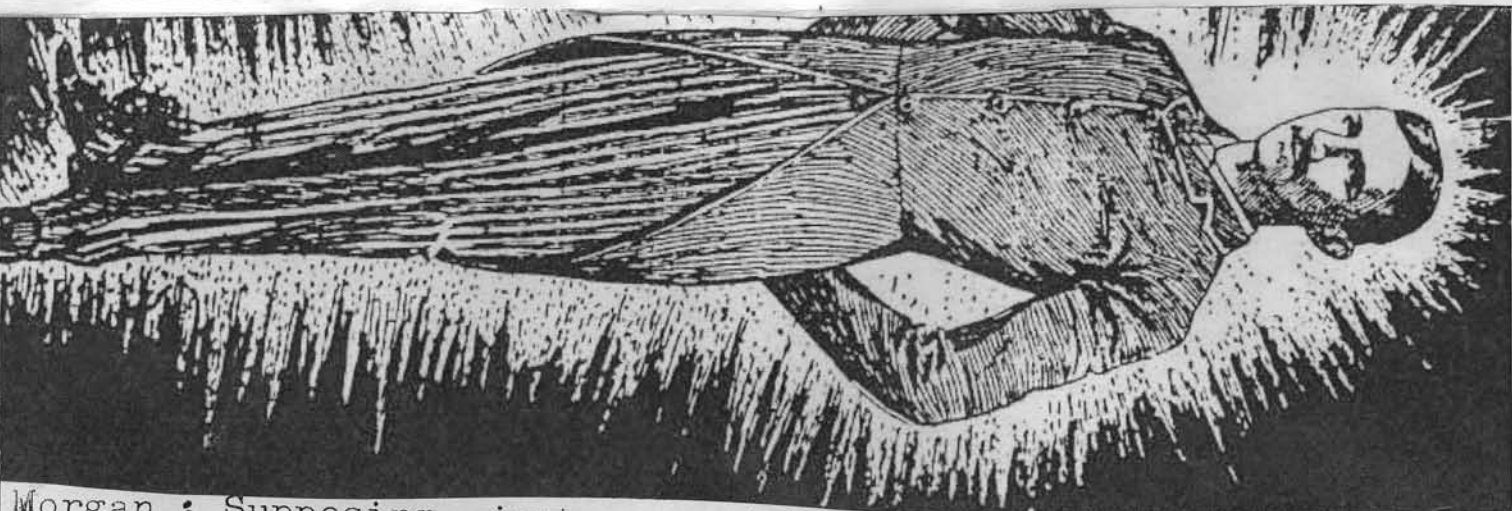
(VIII Congress)

(1920)

Social cinema is about the use-value of cinema, as opposed to exchange-value of mainstream cinema. Social cinema aims to use images in political way and to be directly involved with living experiences and circumstances. We are tired and bored of seeing all those fake 'alternative' films about psychological crises of middle-aged men and women. Especially we are tired of seeing david-lynn-kind of movies about middle class wealthy men's sexual or tarkovsky-kind religious and metaphysical problems. For us, like for many people in the world it is impossible to identify with these films' mysticism, explicitly for one important reason: many of us do not have the same standards of living as in these movies. We think that the function

of these films is only to re-colonize the poverty with lies of bourgeoisie comfort. The fact that the majority of people do not have even the basic conditions for living is enough for us to hate 'alternative' mainstream cinema. But fortunately there is cinema, which is sensitive to class-consciousness, exploitation, marginalization, poverty, and to problems of ordinary men and women. In this second edition of Social Cinema, in which we collaborate with Nomadic Academy of Experimental Arts, we will screen movies about science, not as an oppressor, but as a liberator of the human emancipation. This emancipation was most clearly defined in the utopia of Lenin in his definition of communism, that is: electrification of the whole country plus soviet power.

Morgan : Supposing, just supposing that he is not crazy. That man could turn the world upside down, standing on his head.

Adams: Yes, I believe it could. Its a wonderful prospect.

Morgan : Wonderful! You know what will happen if this lunatic realizes his project?

Adams : No, sir.

Morgan : One source of energy that will happen. So wants energy just can put the antenna to his backyard and take the energy. So to no one we can sell energy anymore. No thank you mister Tesla. I am not the charity here. Write him letter and tell him the decision.

Adams : what shall I tell him?

Morgan : Tell him goodbye!

FROM THE MOVIE OF KRISTO PAPIĆ:
"THE SECRET OF NIKOLA TESLA"

Tesla - idealist scientist
J. P. Morgan - cruel capitalist
Adams - advisor for cruel capitalist
(around 1904, at Morgan's house, USA)

Morgan : There was one promise without damn visions and lightning flashes of yours. What promise I was counting on, was that you will be able to send the messages to distant places without any wires. But we heard that this thing ~~has~~ been invented, but not by you Tesla, but by some Italian...

Adams : Marconi
Morgan : Whatever. Well he made some kind of boxes talking with England with it. I had to buy patents from him. You are not ~~only~~ one with the ideas. There is this Jew over Germany...

Adams : Einstein... whole scientific world is talking about his theory. ~~this~~
Morgan : And there is thing in Paris. What was that?

Adams : They split the atom.
Morgan : Whatever it means...

Adams : It means whole new source of energy.
Tesla : Such energy is created by destroying natural elements. This is serious crime against the nature and one day will ~~bring~~ bring a catastrophe World is at a crossroads right now. If we pass this chance we shall be able to be responsible for future generations.

Morgan : Chancel Chance of what?
Tesla : We send the energy to the outer shell of the world, to the Ionosphere. Energy from the sea, the wind, energy from the sun. We no longer need to destroy or burn anything. We simply take what already exists and put to our use in unlimited quantities.

Morgan : You want me to believe that this is all possible?
Tesla : Yes I have proved. And already everything is in this file. All we have to do to apply it.

Morgan : Adams, you see all of this?
Adams: Yes, sir.

Morgan : One single source of the energy. That's what this means. Right Tesla?
Tesla : Yes sir, that's right.

Morgan : And any one can drawn on anyone in world?
Tesla : The Earth's outer shell, you remember, goes around the whole planet. Yes. Power will belong to everyone. Like the air we breathe

Morgan : There are some financial details we have to go over. Tesla, I don't want to keep you any longer. I'm sure you are anxious to go back to your work. We will send these files to you. Bye Tesla. I forgot you never shake hands.
(Tesla leaves).

Social Cinema perustuu elokuvan käyttöarvoon, vastakohtanaan valtavirtaelokuvan vaihtoarvo. Social Cinema pyrkii käyttämään kuvia poliittisin keinoin ja olemaan suoraan yhteydessä elinkokemuksiin ja -olosuhteisiin. Olemme kyllästyneitä ja tylsistyneitä keski-ikäisten miesten ja naisten psykologisia kriisejä käsitteleviin tekopyhiin 'vaihtoehto' elokuviin. Eriyisen väsyneitä olemme david-lyynchmäisiin keskiluokkaisten varakkaiden miesten seksuaalisista, tai tarkovskimaisiin uskonnollisista ja metafysisistä ongelmista kertoviin elokuviin. Meidän, niinkuin monen muunkin, maailmanlaajuisesti, on mahdoton samastua näiden elokuvien mystikkaan, ja tämä on yhden tärkeän syyn takia: monella meistä ei ole samanlainen elintaso kuin mitä näissä elokuvissa esitetään. Mielestämme näiden elokuvien ainoa tarkoituks on köyhyyden uudelleenkolonisointi valheilla porvarilliseen mukavudesta ja hyvinvoinnista. Tosiikka, että suurimmalla osalla ihmisistä ei ole edes alkeellisia peruselineltoja, on tarpeeksi inhokasemme 'vaihtoehtoista' valtavirtaelokuvaa. Mutta onneksi on myös olemassa elokuvia, jotka ovat alttiita luokkatouisuudelle, riistolle, marginaalisoinnille, köyhyydelle ja tavallisten miesten ja naisten ongelmille. Tässä Social Cinema:n toisessa jaksossa, yhteistyössä Kokeellisten Taiteiden Nomadisen Akatemian kanssa, esitämme elokuvia tieteestä, ei emansipaation sortajana vaan emansipaation määritelmä kristallisoituu Leninin utopiassa määritellesään kommunismin seuraavasti: neuvostovalta plus koko maan sähköistämisen

Kommunismi on Neuvostovalta plus koko maan sähköistämisen. Muuten maa pysyy maana, jossa vähitteen on pientalonpoikaistalous, ja meidän on tajuttava se selvästi. Me olemme heikompia kuin kapitalismi, emmekä ainoa- taan maailman mitassa, vaan myös maamme puitteissa. Kaikki tietävät sen. Olemme tajunneet sen ja viemme asian niin pitkälle, että taloudellisenä perustana tulee olemaan pientalonpoikaistalouden asemesta suurteollisuus. Vastasilloin, kun koko maa on sähköistetty, kun teollisuudelle, maataloudelle ja kulkulaitokselle on luotu teknillinen perusta nykyaikaisen suurteollisuuden muodossa, vasta silloin on voittomme lopullinen.

Olemme jo laahtaneet maata varten alustavan sähköistämissuunnitelman, sitä on ollut laatimassa kaksisataa parasta tiedemiehämme ja teknikkoja. On laadittu suunnitelma, jossa on esitetty materiaali- ja finanssilaskelmat moneksi, vähintään kymmeneksi vuodeksi eteenpäin. Tämä suunnitelma osoittaa, kuinka monta miljoonaa tynnyriä sementtiä ja kuinka monta miljoonaa tiiltä tarvitsimme sähköistämistä varten. Sähköistämistehävien toteuttaminen vaatii laskelmien mukaan rahavaroja 1—1,2 miljardia kultanruplaa. Tiedätte, ettei kultavarantomme riitä lähimainkaan kaikkien näiden menojen kattamiseen. Eikä elintarvikkevarantommeakaan ole suuri. Siitä syystä meidän on katettava menot myöntämällä toimilupia sen suunnitelman mukaan, josta olen puhunut. Näette laskelmista, millä tavalla tätä pohjalta on suunniteltu teollisuutemme ja kulkulaitoksemme jälleensuunnittaminen.

Minulla oli äskettäin tilaisuus olla läsnä eräässä talonpoikain juhlassa Moskovan kuvernementin kaukaisella seudulla, Volokolamskin ufestissa, missä talonpojilla on sähkövalaistus⁹⁰. Pidettiin ulkoilmakokous, ja eräs talonpoika astui esin ja alkoi pitää puhetta tervetullen tätä uutta tapahtumaa talonpoikien elämässä. Hän sanoi, että he, talonpojat, olivat eläneet pimeydessä ja nyt he saivat valoa, epäluonnollista valoa, joka tulee valaisemaan heidän talonpoikaista pimeytensä. Minna henkilökohtaisesti nämä sanat eivät kummauttaneet. Puolueettomista talonpoikaista

Yhdysvalloissa 1940 valmistunut *Power and the Land* on erinomainen esimerkki "uudelleen esittämisestä". Ivensin rekonstruktio on joltain aivan muuta kuin oikeite tapahtumasarjaan, jonka luonnollista kuorituurmista täydyvisi eikä odottaa kymmenkertaista aikoa — "uudempi, laiveampi dokumentaarisen elokuvan muoto" merkitsee emotionaalisen (kokonais)tilanteen, ihmisen ja hänen yhteiskuntansa todellisten suhteiden, näkemyksellistä hahmotta-

Toinen perusvaara liittyy esiintyjien yhteismitattomuuteen: Kun ensimmäinen visuaalinen vaikutelma henkilöistä on alka ratkaiseva, saat- taan elokuvaa läheltä käyrtiin ryhmällä esiintyjä jotka kukin erikseen ovat merkittävät mutta jotka yhdessä ja samoissa kohdauksissa — olivatpa he sitten vaikka oikeat isä ja poika — eivät puhalla yhteen. *Power and the Land* oli viimeisiä merkittäviä siinä yhteiskunnallisten dokumenttien sarjas-

mista. Ivens korostaa suurena vaarana helppoa naturalismia: amatöörit saavat tehdä mitä lystää tai sitä mikä heistä tuntuu luonnolliselta. Vaikka tuo "luonnollisuus" onkin hahmotuksessa ylivertainen johtolanka ja eräänlainen ensiksenario, siltä voi helposti ajautua ääri- vattomaan ilmaisuu. Sellaisen hetteikköä kuvattu henkilö ja hänen sisimpänsä hämryvät sen sijaan että hänen profiilinsa tulisi osaksi

sa, joka syntyi Yhdysvalloissa presidentti Rooseveltin New Dealin taidepolitiikan tuloksena. Elokuvan tuottaja oli Pare Lorenz, teoksien *The River* ja *The Plough That Broke the Plains* ohjaaja, ja se liittyi maaseudun sähköistämisen tarpeisiin ja propagointiin. Elokuvassa esiintyvät Parkinsonin perhe löyvi pitkän haravoinnin tuloksena, tyypillisenä esimerkkinä ja tavallaan yhteenveivona siitä tutkimusmatkasta jonka Ivens — ensimmäistä kertaa — teki

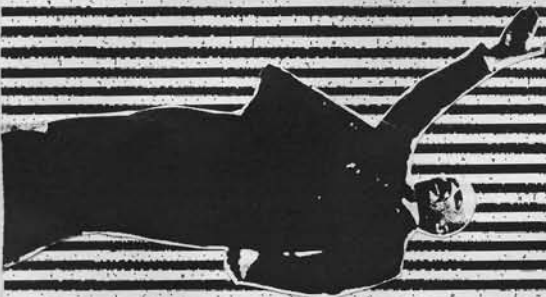

ääri-voittoaan ja yhteiskunnalliselta sisällöltään ymmärrettävää ja havainnollista maailmaa.

Yhdysvaltojen suurten kaupunkien ulkopuolelle, maan hiljaisen enemmistön asuinpihoille.

Mutta tiedettäköön ja muistettaköön, ettei sähköistämistä voida suorittaa, kun meillä on lukutaidottomia. Ei riitä se, että komiteamme pyrkii tekemään lopun lukutaidottomuudesta. Se on tehnyt paljon siihen verrattuna, mitä on ollut, mutta vähän siihen verrattuna, mitä on tehtävä. Paitsi lukutaitoisuutta tarvitaan sivistyneitä, tietoisia, valistuneita työtätekeviä, tarvitaan sitä, että talonpoikaiston valtaosa käsittäisi selvästi ratkaistavanamme olevat tehtävät. Tuloköön tämä puolueen ohjelma tärkeimmäksi kirjaksi, löytököön se tien jokaiseen kouluun. Yleisen sähköistämissuunnitelman ohella siinä on Venäjän kutakin piiriä varten laadittu erikoissuunnitelmat. Ja kaikilla eri paikkakunnille matkustavilla tovereilla tulee olemaan tietty suunnitelma siitä, miten hänen oma piirinsä sähköistetään, siirrytään pimeydestä normaalioloihin. Ja, toverit, paikkakunnilla voidaan ja täytyykin vertailla, kehitellä ja tarkistaa teille annettuja ohjeita ja pyrkiä siihen, että vastattaessa kysymykseen, mitä on kommunismi, kaikissa kouluissa, kaikissa kerhoissa puhuttaisiin myös siitä, miten päästään pois pimeyden tilasta, eikä rajoituttaisi yksinomaan siihen, mitä on sanottu puolueen ohjelmassa.

Työntekijäin parhaimmisto, talousmiehet ja specialisitit ovat täyttäneet saamansa tehtävän — laatineet suunnitelman Venäjän sähköistämistä ja sen talouden jälleennrakentamista varten. Nyt on saatava työläiset ja talonpojat tietoisiksi siitä, miten suuri ja vaikea tuo tehtävä on, mistä on aloitettava ja miten siihen on käytävä käsiksi.

Leninin asunto Kremliissä on arvokkainpia Leninin muistolle pyhitetyistä paikoista. Sisustus on tarkalleen sama kuin Leninin eläessä, samoin kaikki esineet, kuten kirjat, paperit, kartat jne. on säilytetty ennallaan.

Käijät hienevät kiinnittäneet huomionsa siihen kehystettyyn valokuvaan, joka vaatinattomassa makuuhuoneessa riippuu Leninin vuoteen yläpuolella. Siinä ovat Lenin ja hänen vaimonsa Krupskaja. Kuva on suurennos seuraavalla aukamalla nähtävästä pyhämäkuvasta, jolla myös on onna tarinansa.

Moskovan lähistöllä sijaitsevan Kasinon kylän talonpojat olivat omiin voimiin rakentaneet pienen sähköaseman. Sen vihkäsiisiiin haluttiin Lenin mukaan ja marraskuussa 1920 hänelle lähetettiin kutsukortti. Sen teksti oli seuraava:

»Kansalainen Lenin!

Arvoisa toveri!

Toverikunnan hallitus ilmoittaa täten, että marraskuun 14. päivänä syttyvät Kasinon kylässä sähkövalot ensimmäisen kerran, ja pyydyämme nöyrimmin Teitä saapumaan luoksemme ja jakamaan sen ilon, jota tunemme nähdessämme sähkövalon talonpoikaismajoissa. Tästä emme keisarivallan aikana osanneet uneksiakaan. Läsnaölonne on sängen toivottava.»

Kivisaari koulun toimintakokouksen
sihtseeripöytästä. Takana
pidettiin 14. p:nä marraskuuta 1950,
ja tästä suunnitelmasta jatkettiin
koulun jalkapallolle pitiretketurajin
Hylander Professorin oluuna kassa.
Lainin puolesta on istomassa
keskellä.

joukoista sähkövalo on tietenkin „epäluonnollista” valoa, mutta meistä on epäluonnollista se, että talonpojat ja työlläiset ovat saattaneet elää vuosisatoja ja vuosisatuhansia sellaisessa pimeydessä, kurjuudessa ja tilanherrojen ja kapitalistien sortamina. Tuosta pimeydestä ei päästä pois nopeasti. Mutta nykyhetkellä meidän on pyrittävä siihen, että jokainen rakentamamme sähköasema muodostuisi todellakin valistustyön tukkohahtaksi, että se niin sanoakseni valistaisi sähköillä joukkoja. Olemme laatineet sähköistä missuunnitelman, mutta sen täyttämiseen vaatii laskelmien mukaan vuosia. Meidän on hinnalla millä hyvänsä toteutettava tuo suunnitelma ja supistettava sen täyttämisaikaa. Tälle suunnitelmalle tulee käydä samoin kuin eräälle ensimmäiselle taloussuunnitelmallemme, kulkulaitoksen kunnostamissuunnitelmalle — päiväkäskyille № 1042, suunnitelmalle, joka oli laadittu viideksi vuodeksi, mutta jonka täyttöaika on jo nyt supistunut kolmeen ja puoleen vuoteen, sillä sen täyttämässä yllitetään normit.

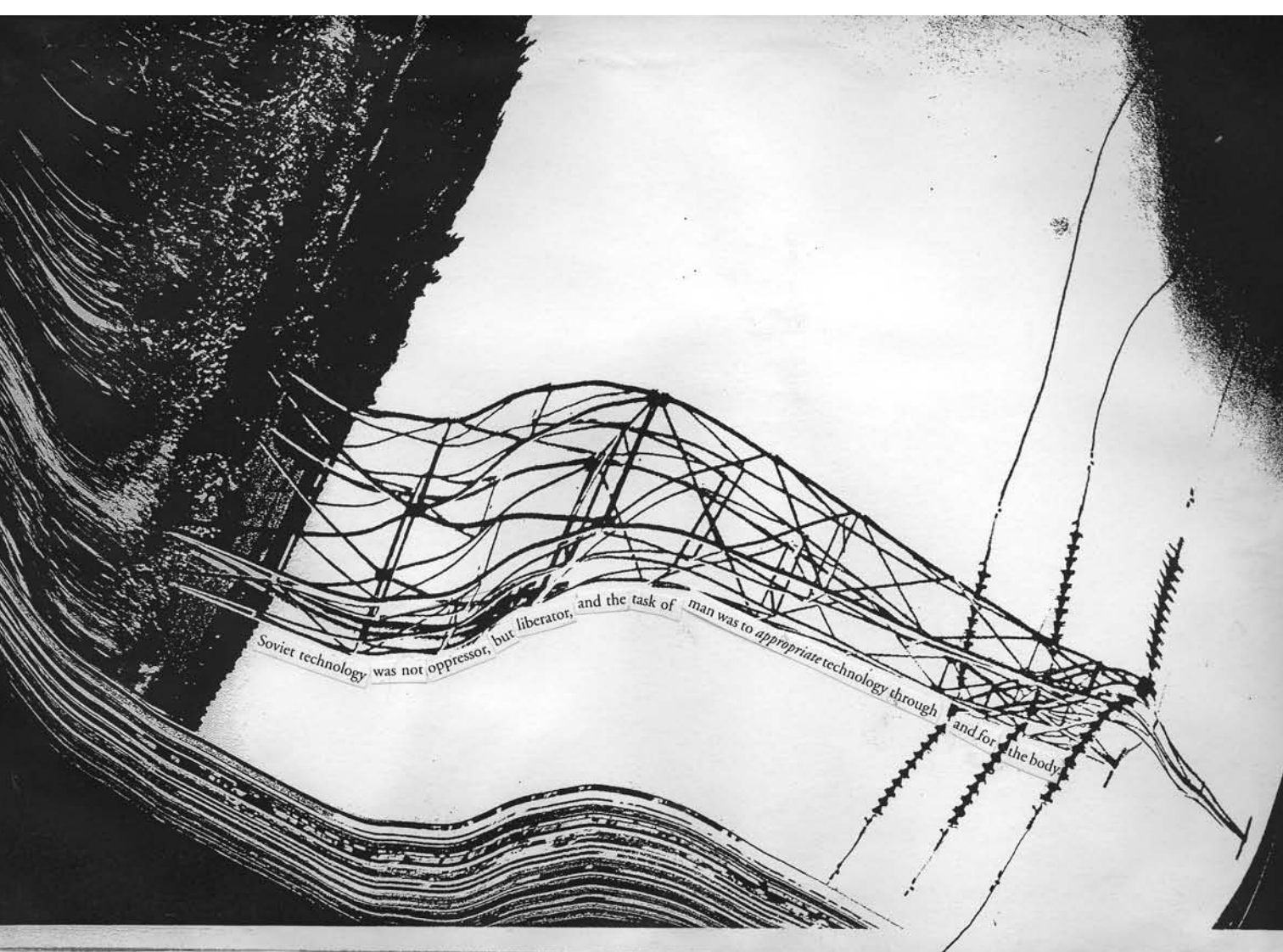
Valo syttyi Kašinin kylässä

On päätävä siihen, että jokaisesta tehtaasta, jokaisesta sähköasemasta tulisi valistuksen ahjo, ja kun Venäjälle luodaan sähköasemien ja suuritehoisten teknillisten laitteiden tiheä verkosto, meidän kommunistisesta taloudesta rakennustyöstämme tulee esikuva tulevaisuuden sosialistiselle Euroopalle ja Aasialle.

(Myrskyisiä, jatkuvia suosionosoituksia.)

Soviet technology was not oppressor, but liberator, and the task of man was to appropriate technology through and for the body

A worker from an electrical factory with a two kilowatt bulb.

- Padenie dinastii Romanovykh (The Fall of the Romanov Dynasty), 1927
- Velikiy put' (The Great Road), 1927
- Rossiya Nikolaya II i Lev Tolstoi (The Russia of Nicholas II and Lev Tolstoi), 1928
- Segodnya (Today), 1930
- K-SH-E (Komsomol--Leader of Electrification), 1932
- Moskva stroit metro (Moscow Builds the Subway), 1934
- Strana Sovietov (The Country of the Soviets), 1937
- Ispaniya (Spain), 1939
- 20 let sovetского kino (Twenty Years of Soviet Cinema), 1940
- Fashizm budet razbit (Fascism Will Be Destroyed), 1941
- Strana rodnaya (The Native Country), 1942
- Sud v Smolenske (The Trial in Smolensk), 1946
- Po tu storonu Araksa (On the Other Side of the Aras River), 1946

In addition to these films, Shub edited many documentaries for the younger filmmakers and conceived scores of newsreels dedicated to various political, public, and cultural events of the country. One of the most successful was her two-hour newsreel about the International Congress of the Democratic Federation of Women, held in Moscow in 1946.

The greatest problem Shub faced was digging up all the existing film material, which, after the Revolution, had been largely taken out of the country and sold to foreign producers (mostly American) or destroyed by the bad conditions in the film archives and production companies in Russia. She began at the last moment to search for all the footage related to Russian history, visiting many archives and storage places of the pre-revolutionary newsreel companies, "Kino-Moskva," "Pathe," and "Gaiumont" in Moscow, Leningrad, and Kiev as well as in The Moscow Museum of the Revolution. She persuaded the government to buy the important 2,000 feet of negative about the February Revolution of 1917, including rare shots of the Tsarist period, sold in the United States immediately after the Revolution. She then began extensive research into the historical background and the selection of relevant material that could support her historical point of view.

The crucial issue in this type of filmmaking is to present the visual data in such a manner that the author's ideological attitude comes through without distorting the documents themselves. Shub emphasized this issue by saying: "The intention was not so much to provide the facts, but to evaluate them from the vantage point of the revolutionary class. This is what made my films revolutionary and acrimonious--although they were composed of counter-revolutionary material" (251). She had in mind footage taken from films made by anti-Marxist filmmakers which supported the Tsarist policy.

Lenin's little light begins to burn.

ESTHER SHUB: FILM AS A HISTORICAL DISCOURSE

Vlada Petric

It is amazing how many unexpected solutions come up when you hold film stock in your hands. Just like letters--they are born from the tip of the pen.--Shub

Esther Shub, along with Dziga Vertov, must be considered the most avant-garde Soviet filmmaker in silent documentary cinema. Admitting that she got her "schooling" from Vertov's films, Shub saw cinema as a constructivist enterprise, i.e., a montage structure composed of archival footage. Hence she would select only existent film shots to construct new cinematic structures as an engineer would construct a building or machine. Vertov also considered himself an "engineer," but he and his kinoks¹ photographed "Life-As-It-Is" without a preplanned script. In contrast to Vertov, Shub used prewritten scripts for her films, but both fought uncompromisingly against "staged" cinema with actors and sets.

When Shub started her career as a filmmaker, there was another prominent woman filmmaker in the Soviet Union--Olga Preobrazhenskaya, who directed several feature films, including both *Women of Ryazan* (1927) and *The Quiet Don* (1930). However, Shub's interest lay not in the feature film, but in the documentary. She belonged to the revolutionary filmmakers who wanted to change the very ideas about cinema and at least diminish the influence of the traditional (bourgeois) cinema in the new society. Shub's most important contribution was the establishment of a specific cinematic genre, the so-called compilation film, movies made exclusively from existing documents, mainly stock footage taken by many, often unknown, cameramen. Working with newsreel material (kinokhronika), Shub discovered some crucial principles of editing and intertitling, which were further developed by Eisenstein, Vertov, Pudovkin, and Kuleshov.

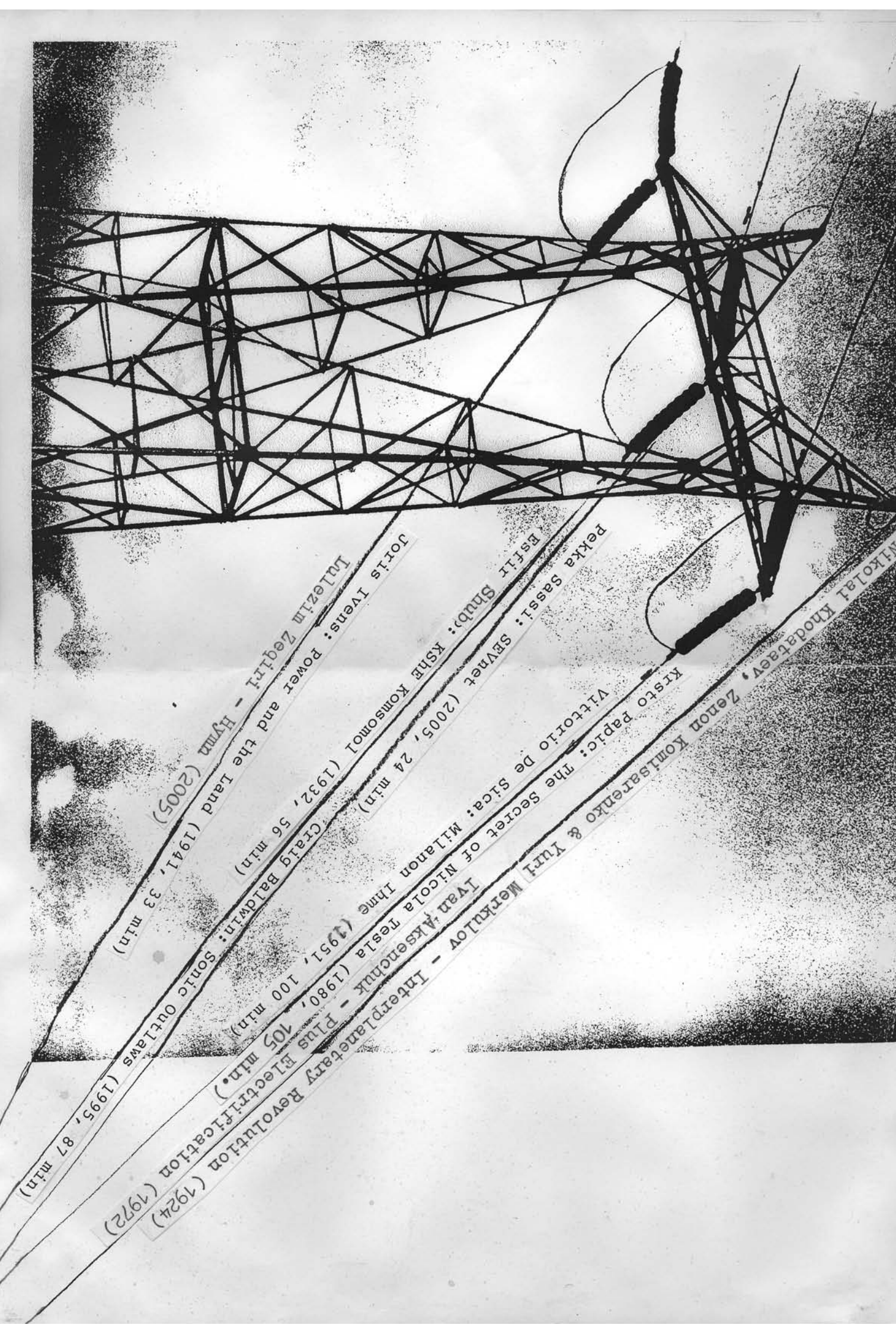
Shub was born to a family of landowners in a remote Russian village in the Chernigov district in the Ukraine on March 3, 1894. She attended elementary school in a nearby provincial town and studied literature in Moscow a few years before the October Revolution. Most of her time in Moscow was spent with the family of Alexander Ertel, a writer famous at the time, whose home was regularly visited by important literary and theater people, including the great poets Mayakovsky and Khlebnikov, the writer and poet Bely, and the painter Burlyuk. They all belonged to the avant-garde movement which fought against traditional art as well as the official cultural policy imposed by the Tsarist government. After the revolution Shub dropped her study of comparative literature so that she could attend the seminar of The Institute for Women's Higher Education given by progressive scholars and social activists of Moscow. While studying at the Institute, she applied for a job in the government, feeling that she could contribute something to the culture of the new regime; thus she became one of the officers in the Theater Department of Narkompros.

In the beginning she was involved in theater and collaborated with Meyerhold and Mayakovsky, but later, in 1922, she joined the staff film company, Goskino, and began to learn about cinema. She soon became an expert in re-editing films imported for Soviet distribution, while producing herself both compilation and documentary films. Shub remained in Goskino until 1942 when she was nominated chief editor of *Novosti Dnya* (The News of the Day) in the Central Studio for Documentary Film in Moscow. In 1933-35 Shub supervised the montage workshop in Eisenstein's class in VGIK.³ During the war she edited newsreels and continued to teach montage in VGIK when the school moved to Alma Ata in Kazakhstan. Her closest friends in the film world were Sergei Eisenstein, Vsevolod Pudovkin, Dziga Vertov, and Viktor Shklovsky. She wrote two books, *In Close Up*, 1959, and *My Life--Cinema*, 1972.⁴ Shub died in Moscow, September 21, 1959, leaving to the history of cinema the following films:

also the appropriate project sought to remake the world according to new principles, or more precisely, to remake the relationship between the new Soviet man and the natural world.

The machine aesthetic of avant-garde culture was driven by this imperative, seeking to eliminate the distinction between the human body and the machine.

- Nikolai Khodabaev, Zenon Komisarenko & Yuri Merkulov - Interplanetary Revolution (1924)
- Ivan Aksenchuk - Plus Electrification (1972)
- Vittorio De Sica: The Secret of Milanon Time (1951, 100 min.)
- Kristo Papić: The Secret of Milanon Time (1951, 100 min.)
- Esther Shubb: KShe Komsomol (1932, 56 min)
- Craig Baldwin: Sonic Outlaws (1995, 87 min)
- Joris Ivens: Power and the Land (1941, 33 min)
- Lulezim Zegjiri - Hymn (2005)
- Pecka Sassi: SEVnet (2005, 24 min)
- 1995, 87 min)